

Åsikt om detaljplan över Hemskog 2, program för deltagande och bedömning

Vasa miljöförening tar ställning till programmet för deltagande och bedömning för detaljplanen Hemskog 2 i egenskap av lokal miljöförening, vars syfte bland annat är att främja natur- och miljöskyddet i Vasa och Korsholm. Eftersom det gick föreningen förbi att programmet och planutkastet var framlagda i juni 2020 skickar vi in vår åsikt nu, och hoppas att den kan beaktas.

Utgångsuppgifter

Vi noterar att Hemskogen -området ligger inom Vasa stadsregion och på ett område som till sitt geografiska läge lämpar sig för förtätning av bebyggelsen. Det är ändå viktigt att samtidigt utveckla servicen och speciellt kollektivtrafiken till området, eftersom det ligger i stadsregionens utkant och också rätt långt (2,5 km) från Smedsby centrum och Stenhaga.

Böle delgeneralplan borde revideras. Planen, som är 14 år gammal, innehåller väldigt mycket småhusbebyggelse på nuvarande skogsområden. På områden planerade för bebyggelse finns skogspartier med betydande naturvärden som inte alls har beaktats i planen. Delgeneralplanens VL-områden är jämförelsevis små (10-20 hektar) och fragmenterade. Man har inte i tillräcklig mån beaktat behovet av större rekreationsområden, naturskydd och skogliga förbindelser. Till exempel finns det på delgeneralplanens område inget över 40 hektar stort, skogligt V- eller SL-område, som genom sin storlek och kvalitet kunde upprätthålla en mångsidig fågelfauna. För en del av MY/s-områdena finns inte heller någon buffert mot bebyggelsen.

Vi påpekar också att det på de delar av delgeneralplanen som hittills förverkligats har gjorts kraftiga gallringar på VL-områdena, vilket tydligt har försämrat deras natur- och rekreationsvärden. Den här kritiken gäller till exempel Hemskog 1 -området och VL-området öster om Forskärr. På Hemskog 1 har gallringar gjorts till och med på detaljplanens lu- och lu-1 -områden, vilket i vår mening har brutit mot planbestämmelserna.

Naturutredningen av Lakeuden luontokartoitus är välgjord. Särskilt naturtypsdelen är detaljerad och innehåller förutom en kartering av de olika naturtyperna också bedömningar av deras naturtillstånd. Det är bra att utredningen innehåller information om vissa av naturtypernas hotbedömning – detta kunde ha gjorts mera genomgående, också för de skogliga naturtyperna.

Naturutredningen konstaterar gällande den största figuren på planområdet, figur 2, att skogarna på figuren är flerskiktade (erirakenteisia) blandskogar, som innehåller mycket lövträd och

sköldbarkade tallar, och att dessa strukturer gör skogen jämförbar med skog i naturtillstånd (*tekevät metsän luonnontilaisen kaltaiseksi*). Vi håller med om denna beskrivning. Vi anser dock att naturutredningen inte i tillräcklig grad identifierar detta områdes värde ur naturskyddssynpunkt, då det i rekommendationerna bara konstateras att området skulle lämpa sig som rekreationsområde.

Skogarna på figur 2 är i genomsnitt METSO I-II -klassens moskogar och skulle lämpa sig bäst som naturskyddsområde – vilket förstås inte utesluter rekreationsanvändning. Skogsområdets värde ökas bland annat av dess storlek (ca 20 hektar, eller 25 hektar om också de små myrarna och skogskärren räknas med) och av mångfalden naturtyper på området. Skogsstrukturerna – trädbeståndets flerskiktade karaktär, tallar med sköldbark - är så pass naturliga att området också uppfyller kännetecknen för Natura-naturtypen västlig taiga (representativitet: God). Sådana skogar har bland annat skyddats inom skyddsprogrammet för gammelskog.

Skogens ålder är enligt Naturresursinstitutets (LUKE) MVMI-ålderskarta i genomsnitt 76-168 år. De gamla tallarna med sköldbark är sannolikt minst 120 år gamla.

Vi infogar här ett utdrag ur "Natura 2000 -handbok över de finska naturtyperna", där kännetecknen på västlig taigaskog beskrivs:

"Det viktigaste kännetecknet för gamla naturliga och likartade skogar är det att det nuvarande trädbeståndet befinner sig i naturtillstånd. Följande egenskaper är indicier på trädbeståndets naturtillstånd: trädbeståndet är flerskiktat och det är slumpmässigt fördelat i området. Träden växer varken i rader eller med jämna mellanrum, och de är inte heller jämnhöga. Döda stående träd och lågor förekommer i stort antal. Det levande trädbeståndets strukturvariation är stor. Här och var växer träd som är äldre än den nuvarande trädgenerationen. Samtliga ovan uppräknade egenskaper förutsätts inte förekomma i området, men någon av dem bör tydligt kunna urskiljas i skogen. Med gammal skog avses skog vars förhärskande trädbestånd ur skogsekonomisk synpunkt är i förnyelesmogen ålder. Ifall ovan nämnda särdrag går att skönja i skogen, är varken gammalt skogsbruk, som anknyter till skogens histora, eller traditionellt jordbruk till skada för naturtillståndet."¹

I den senaste hotbedömningen av Finlands naturtyper (2018) klassas 40-140-åriga barrträdsdominerade friska moskogar i Södra Finland som sårbara naturtyper (VU) och 40-140-åriga torra moskogar som starkt hotade naturtyper (EN).² Hotbedömningen avser dessa naturtyper i deras naturtillstånd eller därmed jämförbart tillstånd. Skogarna på planområdet är främst friska äldre barrträdsdominerade moskogar, men torr moskog förekommer på backkrönen. Såsom framgår ovan är deras tillstånd jämförbart med naturtillstånd.

I Vasa miljöförenings terrängbesök på planområdet har hittats följande indikatorarter för gammelskog:

Phellinus ferrugineofuscus, ullticka

Phellinus viticola, vedticka

Pteromys volans, flygekorre

1 Airaksinen, O. & Karttunen, K. (red.). 1999. Natura 2000 handbok över de finska naturtyperna.

2 Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.388 s

Flygekorrspillning hittades år 2015 i den sydostliga delen av planområdet. Ullticka och vedticka är fleråriga tickor, som växer på död ved i den västra delen av planområdet.

Av de observerade fågelarterna på planområdet är tofsmes och talltita typiska gammelskogsarter. I den senaste hotbedömningen (2020) är talltita klassificerad som starkt hotad (EN) och tofsmes som sårbar (VU). Andra arter vars hotbedömning ändrats är hjärpe (VU), nötskrika (NT) och grönfink (EN). Alla dessa arter har två eller flera revir på planområdet.

Här är ett utdrag ur naturutredningen gällande talltitans och tofsmesens indikatorvärde: "Vaarantuneista lajeista erityisesti harvinaistuneiden metsätiaisten hömö- ja töyhtötiaisen esiintyminen **on osoitus alueen metsien luonnonarvoista** ja varsinkin hömötiainen oli äänessä useassa paikassa." (s. 21)

Vi håller med naturutredningen om att området är väldigt värdefullt för rekreationsanvändningen, bland annat på grund av den mångsidiga naturen och de många stigarna på området, varav vissa dessutom har kulturhistoriskt värde. Ur rekreations synpunkt vore det synd att förstöra ett sådant unikt och enhetligt område.

Intressenter

Vasa miljöförening r.f. önskar läggas till bland övriga intressenter och få information om hur planen framskrider.

Konsekvenser (kommer att utredas)

Man borde utreda planens konsekvenser på naturens mångfald, hotade naturtyper, hotade arter, samt på rekreationsmöjligheterna i Böleområdet.

Kommentar till planutkastet

Planutkastets markanvändning fragmenterar och utplånar områdets natur. Området som helhet är alltför värdefullt för att bebyggas och borde istället sparas som ett stort VL-område (på grund av fågelfaunan borde man borde sikta på ett 40 hektar stort sammanhängande område) och helst skyddas som naturskyddsområde.

Planutkastets VL-1 och M områden saknar planbestämmelser som beaktar områdets naturvärden och skyddar dem från skogsvårdsåtgärder. Gallringar på dessa områden skulle vara skadliga för naturvärdena.

Vi anser beaktandet av den kulturhistoriskt värdefulla stigen "Kosköväijien" vara otillräckligt, då AO-tomterna går ändå fram till stigen och därmed förstör landskapet längs stigen samt dess karaktär av skogsstig. Detta skadar också rekreationsanvändningen.

Naturutredningen refererar till en flygekorrutredning från 2013, enligt vilken flygekorrrens livsmiljö sträcker sig in på planområdets östra del (figurerna 2, 14,18). Detta har inte beaktats i planutkastet med lämpliga områdesreservationer.

Vi anser att följande mening i planbeskrivningen är direkt felaktig: "De områden som i naturinventeringen har betraktats som värdefulla har i detaljplanen planerats som grönområden".

Vi understryker att i planutkastet har bara beaktats områden som naturutredningen identifierar som särskilt viktiga naturtyper enligt skogs- eller vattenlagen. Bland dessa naturtyper finns inga moskogstyper, och därför har man i planutkastet inte alls beaktat skogarna på planområdet. Vi anser att de skyddsvärda skogarna samt de utrotningshotade häckfåglarna på området självklart hör till de naturvärden som borde värnas i planen.

Matti Tuomaala
Ordförande

Lasse Villanen,
Sekreterare